

Вивчення національних традицій в процесі професійної підготовки спеціалістів з готельно-курортної справи

Віндюк А.В., Ліberman О.П.

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

Анотації:

Аналізується досвід університету з підготовки бакалаврів спеціальності «Готельне господарство». У навчальний план даної спеціальності включена дисципліна «Етнокультурологія та антропологія». Здійснюється аналіз змісту даної дисципліни. Розкривається її роль у поглибленні знань національних традицій. Вивчення національних традицій розширює світогляд студентів, підвищує їх професійну майстерність. Знання національних традицій України позитивно впливають на практичну діяльність майбутніх фахівців готельно-курортної справи.

Виндюк А.В., Ліberman О.П. Изучение национальных традиций в процессе профессиональной подготовки специалистов гостинично-курортного дела. Анализируется опыт университета по подготовке бакалавров специальности «Гостиничное хозяйство». В учебный план данной специальности включена дисциплина «Этнокультурология и антропология». Приводится анализ содержания данной дисциплины. Раскрывается её роль в углублении знаний национальных традиций. Изучение национальных традиций расширяет мировоззрение студентов, повышает их профессиональное мастерство. Знание национальных традиций Украины положительно влияет на практическую деятельность будущих специалистов гостинично-курортного дела.

Vindiuk A.V., Liberman O.P. Studying of national traditions in the course of vocational training of experts in hotel-resort business. Experience of University on preparation of bachelors of a major «Hotel economy» in plan of this major is included the discipline «ethnocultural and anthropology». The analysis of the given discipline is carried out. Its role in studying of national traditions and use them in practice reveals. Study of national traditions extends outlook of students, increases their professional skill. The knowledge of national traditions of Ukraine positively influences practical activities of the future expert's hotel a resort affair.

Ключові слова:

студент, бакалавр, культурологія, антропологія, підготовка, професіоналізм, готель, національність, традиції.

студент, бакалавр, культурологія, антропологія, підготовка, професіоналізм, отель, національність, традиції.

student, bachelor, cultural science, anthropology, preparation, professionalism, hotel, nationality, traditions.

Вступ.

Основні тенденції, закономірності та особливості історичного світового розвитку країн та народів, його вплив на формування індустрії туризму і готельно-курортного господарства розглядаються у працях Арутюнова С.А. [1], Савчука Б.Л. [3, 4] та ін.

Осацька Декларація Тисячоліття (Осака, 1 жовтня, 2001 р.) стверджує, що „ознайомлення з різними культурами та традиціями шляхом туризму є важливим чинником забезпечення миру та міжнародного порозуміння”.

Зовнішньоекономічна діяльність як держави так і підприємств туризму та гостинності повинні враховувати геополітичні та етнокультурні фактори.

Україна - багатоетнічна держава, в її склад входять близько 130 народів-етносів [5]. Як показують численні соціологічні дослідження розуміння пріоритетів розвитку держави, масова свідомість, настрої людей мають чітко виражений етнічний акцент.

Для забезпечення відповідального, доступного та сталого туризму на основі узагальнення світових тенденцій та їх конкретизації на основі вивчення національних традицій України потребується певна професійна підготовка спеціалістів з готельно-курортної справи.

Однак, рішення даних питань знаходиться у стадії розробки. В нормативні навчальні дисципліни навчального плану напрям 6.020107 „Туризм”, сфера діяльності „Готельне господарство”, освітньо-кваліфікаційного рівня „Бакалавр” відсутні дисципліни, які вивчають етнокультуру, національні традиції і подібні напрямки з точки зору гостинності.

Робота виконується згідно теми „Перспективи розвитку туризму в Запорізькому краю” кафедри туризму та готельного господарства Класичного приватного університет (державний реєстраційний номер

1060000731).

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета роботи полягає в апробації навчальної дисципліни „Етнокультурологія та антропологія” для студентів спеціальності „Готельне господарство”.

Результати досліджень.

Аналіз навчальних планів, вивчення досвіду роботи туристичних фірм, готелів, анкетування випускників показали, що сучасним спеціалістам в сфері туризму та готельно-курортної справи не вистачає знань з проблем етнокультурології, антропології, етногеографії.

В навчальний план напряму підготовки 6.020107 „Туризм”, сфера діяльності „Готельне господарство” в варіативну частину була включена за вибором навчального закладу дисципліна „Етнокультурологія та антропологія”. Курс складається: загальний обсяг - 81 година, з них 32 аудиторних.

Навчальну програму дисципліни „Етнокультурологія та антропологія” укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання у вищій школі (табл. 1). Запроваджено передбачену Болонською декларацією систему академічних кредитів, що аналогічна ECTS (Європейській кредитно-модульній системі), визначено змістові модулі курсу, сформульовано завдання для самостійної роботи студентів, представлено систему індивідуально-дослідних завдань, розроблено шкалу оцінювання навчальних досягнень студентів, передбачено комп'ютерний тестовий контроль знань студентів.

Курс «Етнокультурологія та антропологія» вивчається студентами четвертого курсу спеціальності «Готельне господарство» на базі дисциплін «Культурологія», «Історія туризму», «Рекреаційна географія».

Зважаючи на світову й вітчизняну традиції та здобутки науки про етнос, «Етнокультурологія та антро-

пология» надає студентам знання за наступними позиціями:

- причини і процеси, пов'язані з виникненням, формуванням та розпадом етнічних спільнот, особливості їх самоорганізації;
- розселення (міграції) народів та системи їхнього життєзабезпечення й адаптації до природно-географічного (екологічного) середовища;
- комплекс проблем, пов'язаних з етнічністю людських спільнот та мозаїчністю етнічних процесів і явищ;
- антропологічні, етнолінгвістичні, етнопсихологічні особливості різних народів;
- формування матеріальної і духовної культури окремих етносів та порівняння їх етнокультурних моделей і ціннісних систем;
- традиційні системи родинних стосунків, виховання і поведінки різних етнічних спільнот та процеси їхньої модернізації;
- системи міжетнічних контактів й міжкультурних зв'язків між народами та особливості їх розвитку;
- етнODEMOграфічні процеси всередині окремих народів та у світі в цілому;
- формування етнічної картини світу та ін.

Курс «Етнокультурологія та антропологія» включає емпіричний матеріал як етнографії, так і різних

відгалужень антропології (культурної, соціальної, фізичної), які у свою чергу, застосовують методикую польових досліджень й теоретичні напрацювання етнологів у побудові власних теоретичних конструкцій. Здобутки антропології, передусім ті, що стосуються походження рас, їхньої диференціації і територіального розміщення.

Студенти повинні знати з курсу:

- основні сучасні духовні системи та відповідні їм етапи духовного розвитку людства;
- взаємодію духовних систем, основами яких є релігійні системи та морально-етичні принципи;
- особливості культур і цивілізацій;
- основні етапи освоєння простору різними соціокультурними системами;
- існуючі концептуальні засади прогнозів стосовно етнополітичної карти світу XXI століття
- методичні основи прогнозів рішень

Програму розроблено для студентів інституту здоров'я спорту та туризму спеціальності „Готельне господарство” відповідно до вимог Міністерства освіти України (табл. 2).

Особлива увага у вивченні даного курсу приділяється проблемам українського етногенезу. Розглядаються наступні питання: «Магістральна лінія» україногенезу. Етногенетичні чинники виникнення

<i>Структура програми навчального курсу „Етнокультурологія та антропологія”</i>		
Напрямок, освітньо-кваліфікаційний рівень	Організаційно-методична характеристика навчальної дисципліни	
	Академічна характеристика	Структура
Напрямок підготовки 6.020107 „Туризм” Сфера діяльності „Готельне господарство” Кваліфікація „Бакалавр з гостинності”	Рік навчання: 4 Семестр: 7 Кількість тижнів навчання: 16 Кількість годин на тиждень: 2 Позиція за базовим навчальним планом: дисципліни варіативної частини Кількість ECTS кредитів: 2,25 Вид підсумкового контролю: залік	Кількість змістовних модулів: 2 Кількість годин: Загальна: 81 Лекції: 16 Практичні заняття: 16 Самостійна робота: 49

<i>Програма навчальної дисципліни „Етнокультурологія та антропологія”</i>				
Назва теми	Кількість годин			
	всього	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Змістовний модуль 1. Теоретичні засади етнокультурології та антропології				
1.1. Предмет і завдання курсу „Етнокультурологія та антропологія”	10	2	2	6
1.2. Методи і функції етнокультурології та антропології	10	2	2	6
1.3. Етнічна мозаїчність людства в основних поняттях етнокультурології та антропології	10	2	2	6
1.4. Етніміка.	10	2	2	6
Змістовний модуль 2. Етнополітична карта світу XXI ст.				
2.1. Формування етнічної картини світу.	10	2	2	6
2.2. Проблема українського етногенезу	10	2	2	6
2.3. Етнорасова мозаїчність людства.	10	2	2	6
2.4. Проблема культури етнології.	11	2	2	7
Разом	81	16	16	49

та формування українського етносу. Два чинники величезного впливу на розвиток етнічних процесів в Україні: балканська землеробська колонізація, північноєвропейська (балтська) мисливська міграція. Різні наукові погляди на роль і значення трипільської культури в україногенезі. Своєрідні етнічні процеси в степовій зоні. Перший народ на території України. Етнічні процеси серед землеробського населення. Масштабні етнополітичні зрушення за скіфської доби. Етнічна ідентифікація населення Великої Скіфії. Складна етнічна ситуація в Лісостепу. Взаємини між населенням лісостепу та скіфами-кочовиками. Етнічний розвиток України в контексті загальних євразійських процесів. Велике розселення слов'ян. Роль кельтів. Роль племен фракійського походження. Пошуки прабатьківщини слов'янства. Чотири головні групи теорій, гіпотез, концепцій. Анти як основа формування українського етносу південної групи східнослов'янського етнічного масиву. Етнічні процеси в Давньоруській державі. Формування східнослов'янських народів.

Студенти знайомляться з проблемами культури в етнології. Розглядаються наступні питання: Проблема культури в етнології. Механізм розвитку і функції етнічної культури. Етнологія та її підходи і методологія вивчення феномена культури. Головний внесок учених-функціоналістів. Американська антропологія як наука про культуру і як складова етнології. Погляд на людство як на сукупність окремих етнокультурних спільнот. Іноетнічна культура. Розмежування поняття «етнічна культура» та «культура етносу». Традиційна (архаїчна) культура. Традиціонологія. Науковий напрям – традиціонологія. Поняття «традиція» Архаїчні ритуали понять, «традиція», «звичай», «ритуал». Зміст і символіка матеріальної культури. Типологізація явищ матеріальної культури. Предмети матеріальної культури та їх важливі ідеологічні функції - естетична, знакова, ціннісна, елітарна в індустріальних суспільствах. Етнологія окремих реалій традиційно-побутової культури. Вивчення проблеми житла з точки зору етнологічної науки стильових ознак житла. Культурно-символічна (побутово-ужиткова та сакральна-обрядова) значущість традиційного житла. Традиційний тип української хати. Етнологія одягу. Етнокультурна функціональність одягу. Нагрудний одяг. Етнологія одягу та символічне навантаження головного убору. Еволюція головного убору. Диференціація взуття на ліве і праве та на жіноче і чоловіче. Етнокультурне навантаження і колористика одягу. Питання про походження їжі з позицій структурної антропології. Керамічні вироби.

Знання, отримані на заняттях з даного предмету студенти розширюють у самостійній роботі, детально

вивчають роботу Степана Килимника [2] “Український рік у народних звичаях в історичному освітленні”.

На практичних заняттях студенти аналізують, обігрують різні традиційні, самостійно вивчені, колядки, щедрівки, обрядові пісні. Розробляють сценарії свят: „Свято Різдва”, „Новий Рік – Василь”, „Водохрещі”, знайомляться з веснянками – гаївками.

Веснянки – гаївки – це спадщина наших предків, це класичні витончені твори-містерії. Вони зберігаються віками. Кожна мати передає їх своїм дітям з покоління в покоління. Цим прищепляється любов до рідного, до минулого. А також етика виховання, взаємного поводження та розуміння життя [2].

Аналіз успішності студентів з предмету „Етнокультурологія та антропологія” дозволяє стверджувати, що студенти активно, зацікавлено вивчають цей предмет. Про стовідсотковій успішності, якісний показник склав 78 %

Студенти під керівництвом викладачів згідно національних традицій організують та проводять денні посівальники на Новий Рік та Різдво. Ці заходи проходять на високому емоційному рівні.

Висновки.

Вивчення національних традицій, які включені в предмет „Етнокультурологія та антропологія” розширює світогляд студентів, підвищує їх професійну майстерність.

Знання національних традицій України позитивно впливають на практичну діяльність майбутніх фахівців готельно-курортної справи.

Перспективи подальших досліджень. Вхідженню України до міжнародної системи готельного бізнесу сприятиме подальше вивчення, підвищення ефективності професійної підготовки спеціалістів в готельно-курортній сфері і велике значення набувають систематизація, заглиблення знань національних традицій України студентів напряму підготовки 6.020107 „Туризм”, сфери діяльності „Готельне господарство”, потрібне подальша розробка і методологічне забезпечення предметів навчального плану.

Література

1. Арутюнов С.А. Народы и культуры: Развитие и взаимодействие / С.А. Арутюнов. – М., 1989. – 354 с.
2. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: [У 3 кн., 6 т.] / С Килимник. – Факс. вид. – К.: АТ „Обереги”, 1994. – 400 с.
3. Савчук Б. Формування українського етносу. Навчальний посібник / Б. Савчук. – Івано-Франківськ, 2002. – 278 с.
4. Савчук Б. Українська етнологія / Б. Савчук. – Івано-Франківськ, 2004. – 302 с.
5. Степико М.Т. Буття етносу: витоки, сучасність, перспективи (філософсько-методологічний аналіз) / М.Т. Степико. – К.: Товариство „Знання”, КОО, 1998. – 251 с.

Надійшла до редакції 24.09.2009р.
Віндюк Андрій Валерійович
vindykktgg@mail.ru